אין צדין פרק שלישי ביצה

חוץ לתחום אסור [6]**והבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר אמר רבה בר רב הונא אמר רב** [7]**הסוכר אמת המים מערב יום טוב ולמחר השכים ומצא בה דגים מותרין אמר רב חסדא מדברי רבינו גלמוד חיה שקננה בפרדס אינה צריכה זמון אמר רב נחמן נפל חברין ברברבתא איכא דאמרי אמר רבה בר רב הונא מדברי רבינו גלמוד חיה שקננה בפרדס אינה צריכה זמון אמר רב נחמן נפל בר חברין ברברבתא** [1]**התם לא קא עביד מעשה הכא קא עביד מעשה ולא בעיא זמון והתניא חיה שקננה בפרדס צריכה לזמן וצפור דרור צריך לקשור בכנפיה כדי שלא תתחלף באמה וזו עדות שהעידו מפי שמעיה ואבטליון תיובתא ומי בעיא זמון והתניא** [2]**אמר ר"ש בן אלעזר מודים בית שמאי ובית הלל על שהזמינן בתוך הקן ומצא לפני הקן שאסורין במה דברים אמורים** [3]**ביוני שובך ויוני עליה וצפרים שקננו בטפיחין ובבירה** [4]**אבל אווזים ותרנגולים ויוני הרדסיאות וחיה שקננה בפרדס מותרין ואין צריכין זמון וצפור דרור צריכה לקשר בכנפיה כדי שלא תתחלף באמה והמקושרים והמנועגעין בבורות ובבתים ובשיחין ובמערות מותרין ובאילנות אסורין שמא יעלה** [5]**והמקושרין והמנועגעין בכל מקום אסורין משום גזל אמר רב נחמן לא קשיא הא בה הא באמה אמה בזמון סני לה צידה מעליותא בעיא אלא אמר ר"נ בר יצחק** [6]**אידי ואידי בדירה הא בגנה הסמוכה לעיר הא בגנה שאינה סמוכה: מתני'** [7]**בהמה מסוכנת לא ישחוט אלא אם כן יש שהות ביום לאכול ממנה כזית צלי ר"ע אומר אפילו כזית חי מבית טביחתה** [8]**שחטה בשדה לא יביאנה במוט ובמוטה אבל מביא בידו אברים אברים: גמ' אמר רמי בר אבא הפשט ונתוח בעולה והוא הדין לקצבים מכאן למדה תורה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר קודם הפשט ונתוח (לאפוקי) מאי קמ"ל אילימא לאפוקי מדרב הונא** [9]**דאמר רב הונא** [10]**בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה נשחטה בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך במה נטרפה והאנן תנן מתניתין כדרב הונא דתנן ר"ע אומר אפילו כזית חי מבית טביחתה מאי לאו מבית טביחתה ממש לא ממקום שטובחת אכילתה והא תני רבי חייא מקום טביחתה ממש אלא רמי בר אבא**

אורח

הבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר. תימה מה טעם זה אי הוי מוקלה אפילו לישראל אחר אסור ואי אסור לישראל לאשון בשביל שנעשה בהן איסור כשבילו אם כן לישראל אחר נמי אסורין כדאמרי' (שבת דף קכב.) נכרי שהדליק הנר אם בשביל ישראל אסור וליכא אלון בין אותו ישראל לישראל אחר ומיהו דס"ל דשמא גבי איסור תחומין דליכא אסורא אלא מדרבנן לא אחמור כולי האי ודי אי אסרינן על זה שהוכאו בשבילו: [1] **המקושרין** אסורים בב"מ מפני גזל.

פרש"י שהראשון קנה אותן בהגבהה ולא נהירא דלא שייך כאן הגבהה [2] אלא כדאמרי' [3] דהכנה קונה בהפקר הואיל ומתעסק הוא בהן קלת: **כאן** בשדה הסמוכה וכו'. תימה אמאי לא אמרי לעיל כן וי"ל אמורא היה לו לפרש דבריו והואיל ולא פירש מילי בין בסמוכה וכו': **בחזקת** איסור עומדת. פרש"י בחזקת איסור אבר מן החי ולא נהירא דאם כן למה לי עד שיודע ממה נשחטה כיון דחזינא שמתה א"כ לא שייך בה איסור אבר מן החי דאיסור אבר מן החי לא שייך אלא מחיים לכן נ"ל דחזקת איסור ר"ל בחזקת אלא נשחטה עד שיודע לך וכו' ומשום איסור שאינה זבוחה דרחמנא אמר מזבח ואכלת שמוח ואכול ואם נתמ לאילו למ"ד [4] דהמה בחייה לאו לאבריס עומדת: [5]

אורח

חוץ לתחום אסור [6]**והבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר אמר רבה בר רב הונא אמר רב** [7]**הסוכר אמת המים מערב יום טוב ולמחר השכים ומצא בה דגים מותרין אמר רב חסדא מדברי רבינו גלמוד חיה שקננה בפרדס אינה צריכה זמון אמר רב נחמן נפל חברין ברברבתא איכא דאמרי אמר רבה בר רב הונא מדברי רבינו גלמוד חיה שקננה בפרדס אינה צריכה זמון אמר רב נחמן נפל בר חברין ברברבתא** [1]**התם לא קא עביד מעשה הכא קא עביד מעשה ולא בעיא זמון והתניא חיה שקננה בפרדס צריכה לזמן וצפור דרור צריך לקשור בכנפיה כדי שלא תתחלף באמה וזו עדות שהעידו מפי שמעיה ואבטליון תיובתא ומי בעיא זמון והתניא** [2]**אמר ר"ש בן אלעזר מודים בית שמאי ובית הלל על שהזמינן בתוך הקן ומצא לפני הקן שאסורין במה דברים אמורים** [3]**ביוני שובך ויוני עליה וצפרים שקננו בטפיחין ובבירה** [4]**אבל אווזים ותרנגולים ויוני הרדסיאות וחיה שקננה בפרדס מותרין ואין צריכין זמון וצפור דרור צריכה לקשר בכנפיה כדי שלא תתחלף באמה והמקושרים והמנועגעין בבורות ובבתים ובשיחין ובמערות מותרין ובאילנות אסורין שמא יעלה** [5]**והמקושרין והמנועגעין בכל מקום אסורין משום גזל אמר רב נחמן לא קשיא הא בה הא באמה אמה בזמון סני לה צידה מעליותא בעיא אלא אמר ר"נ בר יצחק** [6]**אידי ואידי בדירה הא בגנה הסמוכה לעיר הא בגנה שאינה סמוכה: מתני'** [7]**בהמה מסוכנת לא ישחוט אלא אם כן יש שהות ביום לאכול ממנה כזית צלי ר"ע אומר אפילו כזית חי מבית טביחתה** [8]**שחטה בשדה לא יביאנה במוט ובמוטה אבל מביא בידו אברים אברים: גמ' אמר רמי בר אבא הפשט ונתוח בעולה והוא הדין לקצבים מכאן למדה תורה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר קודם הפשט ונתוח (לאפוקי) מאי קמ"ל אילימא לאפוקי מדרב הונא** [9]**דאמר רב הונא** [10]**בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה נשחטה בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך במה נטרפה והאנן תנן מתניתין כדרב הונא דתנן ר"ע אומר אפילו כזית חי מבית טביחתה מאי לאו מבית טביחתה ממש לא ממקום שטובחת אכילתה והא תני רבי חייא מקום טביחתה ממש אלא רמי בר אבא**

אורח

עליה אכל אמה שהיא גדולה צריכה זמון: **בדידה.** כולל: **כסמוכה לעיר.** ידע בה ודעתיה עלויה: **מתני' בהמה מסוכנת.** שהוא ירא שתמות ואינו צריך לה שכבר סעד סעודתו אלא ממתן הפסדו הוא שוחט: **לא ישחוט אא"כ.** יודע שיש שהות ביום לאכול כזית לגי הימנה: **מביא עכיאפה.** שהוא מזומן ומופשט מעורו ועומד: **לא יביאנה במוט ובמוטה.** בשני בני אדם משום דאושא מלתא היא ומזגזל בי"ט: **גמ' הפשט ונתוח.** פי' הכמוב בעולה שהיא אכילת גבוה וה"ה יש ללמוד לקצבים באכילת הדיוט: **מאי קמ"ל.** דרך ארץ אי איסור ולמימר דאסור לאכול ממנה עד שיגמתה שמא ימצא לה סימן טרפה בסתר והחזיק לנו הבהמות בספק טרפות אף קודם שרואה בהן טרפות: **לאפוקי מדרב הונא דאמר בהמה בחייה בחזקת איסור.** אבר מן החי עומדת. ונפקא מינה שאם אירע ספק בשחיטתה נעמידנה על חזקתה ואסורה עד שיודע לך בריר שנשחטה כראוי ומשנשחטה כראוי הרי היא בחזקת היתר דספק בהמות אינן טרפות ואם נמצא בה נקב בריאה או בני מעים ויש לתלות לאחר שחיטה והכשיר ובקודם שחיטה ולאסור העמידנה על חזקתה שהיתה בה קודם שנמצא בה ספק זה ומותרת עד שיודע לך אמת שהיא טרפה: **מביא עכיאפה ממש.** קודם הפשט: **שטובחת אכילתה.** מבני מעיה שהמאכל ממתנך ומתעכל שם:

אורח

שאין מקריבין העולה למובח אלא אחר הפשט ונתוח. ואסיק' הני מילי לענין מוסר ודרך ארץ, כדתניא לא יאכל אדם שום ובצל מראשו שנראה רעבתן אלא מעלין, כיוצא בו כו', אבל איסורא ליכא, כדרב הונא דאמר בהמה שנשחטה כהלכתה בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך שנטרפה ובמה נטרפה, והאוכל ממנה אין בו איסור, ור' עקיבא קאי כוותיה, דתנן ר"ע אומר אפילו כזית חי מבית טביחתה, ואוקימנא כדתני ר' חייא מבית טביחתה ממש, כלומר קודם הפשט וניתוח. וזה שאמר מקום שטובחת אכילתה, כלומר [6] מעבד והוא אחר הפשט וניתוח ונדחי דבריו. ועלתה השמועה מקום טביחתה ממש.

מסורת הש"ס

[6] (מיריבין מ.), ב) (תוספ' פ"ח), ג) פסחים מו:, ד) (עי' תוס' שבת קכ. ד"ה דכולי ולף קמח. ד"ה אתקינן), ה) חולין ט., ו) רש"ל מ"ז, ז) כפ"א טוסף: זמון, ח) (עי' כ"מ ח.), ט) (וע"ע תוס' שבת קכב. ד"ה ואם), י) (כ"מ כ. יקיה.), כ) (חולין קז:), ל) (וע"י תוס' פסחים לו. ד"ה האוכל ואוס' שבועות כד. ד"ה האוכל ותוס' חולין ל. מד"ה השתא ועוד שם קב. ד"ה מה להקן),

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה המקושרין וכו' כתן הגבהה. נ"ב כלומר דמשום דינענוע לאו הגבהה היא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גם' אמר ר"נ וכו' התם לא קא עביד מעשה. נ"ב עי' שיעה מקוצלת ופ"י:

הגהות מהר"י לנדא

א) תוס' ד"ה המקושרין וכו' דכבנה קונה בהפקר. כפ"א כתוב דמבנה היא טעות סופר:

מוסף רש"י

בהמה מסוכנת. ורולה לשחטה ביי"ט שלא תמות ויפסידנה (פסחים מו:). לאכול ממנה כדית צלי. הוי קל שבשרשים, שיכא שהות ביום כדי להפשיט ולחתוך מיה וגלגלת ולאכול, ואי איכא שהות כי האי שרי ואפ"ג דלא אכיל מינה (פסחים מו:). בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת. שהרי אסורה משום אבר מן החי, הלכך אם טלל בספק בשחיטתה ונאלת להעמידה על חזקתה, שהרי בכל ספק אתה אומר העמד דבר על חזקתו שהיה מתחלה, שאינך יכול להאיסה ממנה על ידי ספק, נמצאת אומר שבהמה זו אסורה, שהרי בחזקת איסור היתה תחלה ומספק אתה בא להתירה שמא נשחטה כראוי, אל תתירנה מספק עד שיודע לך שנשחטה כראוי (חולין ט.).

רבינו חננאל

אמר רבה בר רב הונא אמר רב הסוכר אמת המים מערב יו"ט ולמחר השכים ומצא בה דגים מותרין. ואמר רב חסדא מדברי רבינו גלמוד חיה שקננה בפרדס אינה צריכה זמון.

פירוש הבנים שלה הקטנים השרויין בקן מוכנים הן, לפיכך אין צריך זמון. אמר רב נחמן נפל חברין ברברבתא, דהוא רב חסדא. בר חברין, רבה בר רב הונא, דרב הונא ורב חסדא חברים היו לרב נחמן, והיה קורא לרב הונא, הונא חברין. פירוש ברברבתא, כלומר בקושיות. התם בהסוכר אמת המים עשה מעשה, וכאילו זמון אותן הדגים בידים, הכא גבי חיה שקננה בפרדס לא עשה מעשה כלום. ועוד התניא עדות מפי שמעיה ואבטליון, חיה שקננה בפרדס צריכה זמון, וצפור דרור צריך לקשור בכנפיה, כדי שלא תתליף באמה,

---

[7] נמרוק מרק טנה לחתא שמעבלת את המאכל הייני בנני מעיין שנבדקה כבר פ"ש.

עין משפט
נר מצוה

יא א מיי' פ"ב מהלכות יו"ט הלכה ח סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תלז סעיף ה:
יב ב מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ע:
יג ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:
יד ד מיי' פט"ו מהל' מאכלה הלכה ו סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רם סעיף י:
טו ה מיי' פ"ב מהלכות יו"ט הלכה ז סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תלז סעיף ח:
טז ו מיי' פ"ח שם הלכה יב סמג שם טוש"ע שם סעיף ז:
יז ז מיי' פ"ה שם הלכה ה סמג שם טוש"ע שם סעיף ז:
יח ח מיי' פ"ח מהל' מאכלי שחיטה הלכה יג סמג עשין סג טוש"ע י"ד סי' כה סעיף ה (וסעיף ג בהג"ה):

רבינו חננאל (המשך)

ואין תפרש דלא בעיא זימון, והתניא ר' שמעון בן אלעזר מודין ב"ש וב"ה על שזימן בתוך הקן ומצא לפני הקן שאסורים, בד"א ביוני שובך וביוני עליה וצפרים שקננו בטפיחין ובבורות, אבל אווזין ותרנגולין ויוני הרדסיות מותרין שהן ברשות אדם, חיה שקננה בפרדס מותר, ואינה צריכה זימון, וצפור דרור שאינה מקבלת מרות צריך לקשור בכנפיה שלא תחליף באמה, והמקשר והמנענע בבורות בטפיחין בשיחין ובמערות מותרין, ובאילנות אסורין, גזירה שמא יעלה ויחלוש, המקושרים והמנועגעים בכל מקום אסורין משום גזל. ופרקינן לא קשיא, הא דתניא אינה צריכה זימון, בפרדס הסמוך לעיר, משום דחזו לה כל יומא ודעתיה עילויה, והא דתניא צריכה זימון, בפרדס שאינו סמוך לעיר, אי זימון אין, ואי לא לא, דאסותי מסח דעתיה מינה, והני מילי בבת הקטנה, אבל באם צידה מעלייתא בעיא. מתני' בהמה מסוכנת כו'. פירוש כגון נוסמה, וזהו האמור בשר כוס כוס, כלומר שחוט מהר קודם שתמות, לא ישחוט אותה ביו"ט, אלא אם נשאר שהות ביום כדי שיאכל הימנה כזית צלי מבעוד יום, ר' עקיבא אומר אפילו כזית חי מבית טביחתה. אמר רמי בר אבא כתיב בתורה והפשיט את העולה ונו', למדה תורה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר אלא אחר הפשט וניתוח, כשם שהקב"ה אינו אוכל אלא אחר הפשט וניתוח, ואם תאמר הא דתניא אינה צריכה זימון, הא דתניא אינה צריכה זימון, אי אמרת בשלמא בבת הקטנה אינה צריכה זימון, אי אמרת בבת הגדולה אינה צריכה זימון, אלא מאי אינה צריכה זימון, אי אמרת בבת הגדולה אינה צריכה זימון, אלא מאי אינה צריכה זימון, אי אמרת בבת הקטנ